СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК. UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIII. Ч. 139. Джерзи Сіті, Н. Дж. середа, 17. червня, 1925. VOL. XXXIII. No. 139. Jersey City, N. J., Wednesday, June 17. 1925. THREE CENTS.

Американський уряд збирається писати формальну ноту Мексикови.

ВАШИНГТОН, 15. червня. — Американський уряд не думає вже давати ніякої відповіди на остру заяву мексиканського президента Каеса на заяву Келога, але місто того приготовляється написати офіціяльну ноту, в котрій будуть предложені домагання Злучених Держав. Урядники департаменту стейту півофіціяльно запевняють, що уряд не думає змінити свою політику супроти Мексика.

Американські газети не приняли вимінював однодушною опінією. Декотрі з них, як звичайно, напали на мексиканський уряд за острий тон його відповіди, але другі признали, що американський уряд говорив занадто нечемно й провокуючо. На їх думку треба би цілу аферу як найскорше забути в інтересі мирного співжиття межи обома републиками.

ВАЖНЕ ВІДКРИТТЯ АМЕРИКАНЦЯ.

ВАШИНГТОН, 14. червня. — Відомий американський винахідник Френсиз Дженкинс давав нині в своїй робітні сгроби зі своїм новим винаходом, при помочи котрого можна пересилати бездротним телеграфом рухомі образки.

У присутности визначних федеральних урядників винахідчик показав на екрані образки рухаючого млина, котрий фотографовано в ту саму хвилю, коли його образ пересилано телеграфічно й викидано світлом на полотно. Винахідник придумав покищо спосіб пересилання годібних образків на невелику віддаль 5 миль, але він не має сумніву, що йому вдасться удосконалити свій винахід так, що образки в хвилі знимання їх буде можна пересилати на сотки миль, як се вже тепер робиться з голосом.

НОВЕ УДОСКОНАЛЕННЄ ЧЕКОВОГО РУХУ.

НЮ ЙОРК, Н. Й. 14. червня. — Кілька нюйорських банків робить тепер досвіди з перетелеграфуванням чеків.

Перетелеграфовуванно їх уже до Шикаго. До сього вживається телефотографії, яку відкрито кілька місяців тому назад, а котра дозваляє пересилати телеграфічними дротами образок предмету, фотографованого на висилаючій стації.

З удосконалення сьої новини банки дожидають невеличкого перевороту в пересилці великих сум з одного місця на друге.

ЗЛОВИЛИ ВЕЛИТЕНСЬКОГО ОСЕТРА.

МИДЕЛТАВН, Конетикат, 13. червня. — Двох рибаків зловило в гирлі ріки Конетиката найбільшого осетра (по англійськи „стерджен"), якого тільки записано в історії рибацтва. Має він 260 фунтів і варта коло 300 долярів. Вислали його на продаж до Ню Йорку.

ЛІТАВ ВОЗДУХОМ І МАЛО НЕ... ВТОНУВ.

НЮ ЙОРК, 14. червня. — Підчас акробатичних летів над летничим полем Мичела, на які замовлено кільканайцять летунів, щоби зібрати гроші на військовий запомоговий фонд, один летун, на виду тисячів гостий, впав у морський залив межи островом Гофмана а Савт Бічом, на Стетен Айленді. Другі летуни сейчас повідомили ратункову стацію, а ся вислала на ратунок потапаючому летунови лодку. Лодка ще наспіла завчасу, заким летун потонув.

ОБЖАЛОВАНИЙ ЗА ВБИТТЄ 8 ОСІБ.

ДЕЙТОН, Огайо, 15. червня. — Кілька днів тому назад один мешканець сього міста, Лойд Росел на імя, вбив осьмеро членів своєї родини. Поліція, яка робила слідство над сим злочином, думала з початку, що має до діла з божевільною людиною, яка не має зрозуміння для свого вчинку; спеціяльно думала вона, що причиною божевілля була журба за моргеджі та страшна задуха, яка панувала в день злочину.

Слідство, однак, виказало зовсім инчі факти й судовий лікар рішив віддати Росела не до дому божевільних, але суди для росправи. Показалося саме, що Росел ще на два дні перед злочином купив собі два револьвери та приніс їх домів. Кромі сього показалося, що він думав убити також свою братаницю Дороту Росел, але не вбив лишень тому, що, як вона підчас утечі зімліла, він подумав, що вона вже нежива.

РОЗМОВЛЯЮТЬ З ЖИВЦЕМ ПОХОВАНИМ.

ГРАСВИЛ, Калифорнія, 14. червня. — В копальни підприемства Алта наступив послідного четверга обвал землі. Було се в хвилі, коли робітники виходили з роботи, і обвал захопив лишень одного з них, Роберта Гила на імя, котрий запізнився шукаючи свого наряддя.

Земля обвалилася на просторі яких 60 стіп і з першу здавалося, що для живцем похороненого нема ратунку. Тут однак показалося, що рура для проводу воздуха в копальню не була нарушена обвалом. Вона не лишень достарчала свіжого воздуха для захопленого в копальни майнера, але й послужила за трубу до говорення. Провідник ратункового відділу спитав через неї Гила, як він почувається.

„Я здоров", дався чути голос, „але мені дуже зимно й я голодний."

Його повідомлено, що його відкопують, та пораджено йому відійти на другий конець свобідного місця, щоби його не захопив який новий обвал. Робітники взялися сейчас до відкопування похороненого й при кінці першого дня праці ма-

УДАРТЕ В ВІЧЕВИЙ ДЗВІН, ДОПОМОЖІТЬ ГОЛОДНОМУ СЕЛУ.

Від місяців не бачить наш селянин хліба. Сам не має чим пожививтися і не має зерна на весняний посів. Тепла зима і миша знищила озимину. Лютий ворог доницює його податками і даниками та жде на його загибіль.

Громадяне. Не даймо загибати живому народови. Киньмося всі як оден до ратунку нашім. Нехай прокинеться в ту страшну хвилю і найбільш заспалий кут, хай вдарить в вічевий дзвін і кличе нарід на пораду, на негайну допомогу нашому Голодуючому Рідному Селу.

Порятувати село — це наш святий обовязок, бо ратуючи село, ратуємо український нарід. Від того обовязку не може і не сміє відтягнутися буквально ні одна особа української.

В першій мірі повинні взятися до цеї праці наші товариства і парохії по місцях, а дальше всі свідомі громадяне. Повинні скликувати віча і наради і представити народови голодове лихоліття в старім краю.

Коли бракує Вам бесідника пишіть до Обєднання на адресу:

OBYEDNANNYE, 847 N. FRANKLIN ST., PHILADELPHIA, PA.

ДИКИЙ ЗАКЛАД.

ТРЕНТОН, Ню Джерзі, 14. червня. — Кілька днів тому на стацію стейтової поліції доставлено стейтового жовніра Волтер Піплова, і обжаловано за стріляннє до зовсім невинного чоловіка.

Коли його нині поставлено на військовий суд, обжалований признався до вини, але подав на своє оправданиє, що він стріляв до людини, бо він заложився, що струтить капелюх з голови чоловіка, не зачепивши його тіла кулею. Се він і зробив. Він справді подірявив капелюх, але не скалічив чоловіка.

Суддя вичитав йому лекцію про небезпеку подібних закладів, але пустив його без кари.

ЦІКАВИЙ ЗАПИС ФЛЯМАРІОНА.

ПАРИЖ, 15. червня. — При відчитуванню тестаменту славного французького астронома Каміля Флямаріона показалося, що він записав своє серце своєму родинному містові Монтінііє-Руа. Він написав, що його бажанням булоби, щоби його серце вибрати з його грудий та віддати його родинному містові, де воно вперше почало битися.

Мейор міста заявив, що місто радо прийме запис та помістить серце славного на ввесь світ астронома в золотій урні в магістраті.

В ПОШУКУВАННЮ ЗА СКАРБАМИ ПІРАТІВ.

ТОРОНТО, Канада, 10. червня. — Маленьке, бо всего тільки 26. стіп довге човно виплило нині з Торонто, щоб пуститися до Кокосових островів в пошукуванню за оставленим скарбом піратів, який має бути десь закопаний на сім острові. В човні виїхав Віліям Біч, його жінка і пятилітний їх син. Біч, коли ще був малим хлопцем і пораз перший перечитав повість „Остров із закопаними скарбами", про ніщо інше не мріяв, як тільки про віднайденне сего скарбу. І остаточно тепер вибрався на його пошукуванне.

Кокосовий остров находиться 500 миль від Панамського каналу, на Тихім океані і після переказів закопані піратами скарби на сім острові мають представляти вартість 20,000,000 долярів. Біч працював від місяців з електричними експертами, удосконалюючи винайдений собою апарат, який при помочи електричної струї сейчас має вказати місце, де находиться закопане золото.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБО-

ТРОПІКАЛЬНА ПРОПАСНИЦЯ В ЧЕСТЕР.

ЧЕСТЕР, Па., 8. червня. — Оноді в місті захоріло поверх 300 осіб на тропікальну пропасницю, знану під назвою „ломаннє костей". Ця недуга появилася пораз перший в історії і спонукала власти до стислого вислідження її початку. Показалося, що її переносять москіти. Люде, які западають на сю недугу, спершу зауважують висипку, подібну до висипки в часі шкарлятини або кіру, на руках і ногах. Опісля слідує страшна сверблячка, зіштивнення мязів та біль у костях, неначеб їх хто переломлював. До сего прилучується безсонність і високий степень горячки. Хоть рідко коли кінець є фатальний, але все таки спричинює хорому великі терпіння.

Ся недуга напастує людей тільки в горячім підсонню. Досліди показали, що її перенесли москіти, які привіз до пристані оден корабель, що оноді причалив там з якогось тропікального порту. Недуга є сильно заразливою, тому власти порішили зачинити на деякий час найнищі степені публичних шкіл.

ДИТИНА ЗІЛА КРЕЙДУ І УМЕРЛА.

Вейборн, Саск. — Маленька дівчинка панства Форда, з Тросакс, вмерла незадовго після того як зіла трохи кольорової крейди, яку принесла до дому зі школи її сестричка. Доктора завізвано зарав, як тільки дитина занедужала. Її перевезено було до тутешнього шпиталю, де й померла.

КОРОЛЕВА МАРІЯ БУЛА НЕВИННО СТРАЧЕНА.

По триста літах доказано, що скотляндська королева Марія була страчена невинно. Оскаржувано її, що вона змовлялася на життя англійської королевої Єлисавети. Тепер доказано, що документи, на підставі яких нещасну королеву вислано на смерть, були фалшовані.

ВІДОМОСТИ ПРО П. СКОРОПАДСЬКОГО.

З Берліна пишуть до „Діла", що був. гетьман в останні часи почав явно схилятись до свого колишнього політичного курсу і сходитися з Росіянами. Особливим довірям його користується відомий україножер Колокольцов (б. міністр земельн. справ 1-го кабінету Лизогуба). Недавно відбулося побачення Скоропадського з ген. Врангелем. Серед берлінських Українців багато балакають тепер про близькі зносини Скоропадського з одного боку з російськими „кириловцями", а з другого — з американською „Січю", на якої чолі стоїть, як відомо, др. Осип Назарук.

ДІЯЛЬНІСТЬ ПРЕСВИТЕРІЯН В ГАЛИЧИНІ.

Пресвитеріянські богослуження відбуваються тепер стало в протестантській церкві в Станиславові і стягають що неділі о 12 год. в полудні таку силу народа, що церква виповнена по береги. Замісць попереднього духовника п. Кузіва править тепер богослуження п. Павло Крат, що недавно приїхав з Америки. Переважно ходять туди ремісники, але також люде з инших станів.

На питання звернене до кількох осіб, що їх склонило до пресвитеріянізму, відповідають, що в першій мірі знеохочення до місцевого владики.

Перед Великоднем появився в Коломиї пресвитеріянський проповідник з Америки і звернувся до тутешнього протестантського пароха, щоби позволив йому свого костела на богослуження. Пастор поспитав найперше старосту, чи польський уряд не буде тому противний. А коли цей з найбільшою готовістю обявив свою згоду, відбулося там в квітну неділю перше пресвитеріянське богослуження. На ньому зібралося багато Українців. В своїй промові підніс проповідник, що правдиве почитання Бога не лежить в зверхних обрядах, але в вірі на основі св. Письма, в святім життю і в творенню діл милосердя.

ФРАНЦУЗИ МУСЯТЬ ВИВЕРТАТИ КИШЕНІ.

Новий французький міністер фінансів Кайо не завів ожидання Французів, що аж він найде спосіб, щоби видатки французького уряду не були більші від його доходів. Попередні міністри фінансів числили правильно на те, що Німеччина буде платити стільки мілонів в протягу року, але Німеччина не платила стільки і в державній касі постійно зростав недобір, на заповнення якого видавано свіжі банкноти. Кайо предложив тепер в парляменті свій начерк буджету, якого ціла геніяльність є в тім, що горожане Франції мають сего року заплатити 1,600,000 франків більше в податках, чим первісно пляновано, а слідуючого року мають заплатити 3,500,000. Податки мають бути підвисшені на всі боки, від почти, від телеграфу, від асекурації, від нафти, від тютюну, від платні і т. д.

ЧИСЛЕННЄ ПОТОМСТВО.

У Вуест-Керк, бельгійської провінції Лімбург, помер тими днями, тамошний селянин Генрих Ван Мехелен у 96 році життя. Він лишив по собі 14-теро дітей, 108 внуків і 150 правнуків. В похороні родоначальника взяло участь ціле потомство в числі 250 душ.

Англійська робітнича партія починає вже боротьбу проти межинародньої інтервенції в Китаю.

ЛОНДОН, 15. червня. — Англійські посли з англійської робітничої партії заповідають, що вони поведуть в англійськім парляменті безоглядну кампанію проти вживання англійської армії або фльоти для здушування китайських негоків.

На думку робітничої партії, головними виновниками сих заворушень є властителі японських та китайських фабрик у Китаю, які своїм занедбуванням робітничих інтересів довели до скандальних вибухів. Навіть один високий урядник англійського уряду заграничних справ у відповідь на інтерпеляцію одного посла признав у парляменті, що умови праці в сих фабриках не найкращі.

СМЕРТЬ АНГЛИЧАНИНА ПІДЧАС ЗАВОРУШЕНЬ В КИТАЮ.

ШАНГАЙ, 16. червня. — Підчас перестрілки межи бючимися китайськими партіями на передмістю сього міста погиб нині англійський горожанин В. Мекензі.

Їдучи автом з одною знакомою англійською женщиною, він попав в обсяг куль та впав неживий на кермове колесо своєї машини. Його товаришка, хоча ранена в обі руки, сейчас схопила за керму й довезла тіло до стації китайської поліції.

Ся смерть людини, до бійки китайських партій зовсім непричинного, може дуже легко дати великим державам Европи притоку до оружної інтервенції в Китаю.

ВАЖНЕ ВІДКРИТТЯ НІМЕЦЬКИХ УЧЕНИХ.

БЕРЛІН, 15. червня. — Два німецькі вчені, Др. Вальтер Нодак і Др. Іда Таке відкрили два нові, досі зовсім невідомі хемічні елементи (первні). Один з них вони назвали в честь Мазурських озер „мазурієм", другий в честь надренських провінцій „ренієм".

Оба первні мають бути незвичайно рідкі. Вони разом становлять лишень одну біліонову частину шкорупи землі.

(В хемії називається елементом ту форму матерії, яку вже дальше ніяким відомим способом не можна розложити на инчі форми. Досі відкрито таких первнів понад 80. Послідними роками лишень дуже рідко додають нові первні до тих, які відкрито вже давнійше.)

СЛІДИ ТОПЛЕННЯ РУДИ СРІБЛА СПЕРЕД 1200 ЛІТ ПЕРЕД ХРИСТОМ.

ЛОНДОН, 15. червня. — Як доносять з Греції, англійський історичний дослідник, роскопуючи одну могилу в Македонії, найшов у ній докази, що мешканці тих околиць займалися топленням руди срібла ще в другому тисячиліттю перед Христовим Різдвом.

В могилі найдено останки перетопленої срібної руди. Черепя, яке найдено в ній, показує своєю формою та взірцями рисунка, що могла бути зроблена десь в 12-ім століттю до Христа.

ПОЛЬЩА ЗНОВА СВАРИТЬСЯ З НІМЕЧЧИНОЮ.

ВАРШАВА, 15. червня. — Завтра виходить речинець умови, на основі котрої вугля зі захопленого Польщею Шлеску мало вивозитися без цлової оплати до Німеччини.

Досі Польща висилала зі Шлеску до Німеччини коло 500,000 тон у місяць. Німецький уряд повідомив був недавно Польщу, що на основі нової умови Німеччина готова приймати одну осьму частину дотеперішної скількости, але під умовою, що Польща дасть політичні уступства Німцям, живучим у Польщі. Польща відкинула сю пропозицію і Німеччина повідомила Польщу, що вона не буде потребувати шлеського вугля після 1. червня. Польща вважає сю відповідь визовом до економічної боротьби проти Німеччини, і вона тепер ломить собі голову над способами відплати. В той спосіб заповідається межи Німеччиною а Польщею економічна війна.

ПОСТРІЛЕНИЙ НА КОРАБЛИ.

ЛОНДОН, 15. червня. — Заряд корабля Беренгарія донесла до одного шпиталя американського горожанина Роберта Говарта, котрого служба корабля найшла в його каюті з кулею в голові. Поліція розвела слідство, щоби переконатися, чи було самогубство чи вбийство.

МСТЯТЬСЯ БЕЗ КІНЦЯ.

КИЇВ, 15. червня. — Суд засудив тут нині на смерть Марусю Трейко, жену російського генерала, котра стояла на чолі антибольшевицького відділу та вбивала большевицьких комісарів. З нею засуджено на смерть ще других 7 членів її відділу, а 13 присуджено на довголітну вязницю.

Як говорено на суді, Маруся Трейко проводила особисто нападами на советські фабрики та другі встанови, вбивала та ограблювала комуністичних комісарів і вбивала агентів Чрезвичайки.

Муж її мав стояти в звязку з Петлюрою, але в час утік за границю і находиться тепер десь у [illegible]

"SVOBODA" (LIBERTY).
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

В Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

В НІМЕЧЧИНІ ОРГАНІЗУЮТЬ ПОМІЧ ДЛЯ ГОЛОДУЮЧИХ В ГАЛИЧИНІ

Дивною видається відомість, що наша голодна еміграція в Німеччині береться допомагати голодуючим в Галичині. Відрадною стає для нас та вістка, бо свідчить вона про велике почуття спільности, коли голодні думають про це як ратувати голодних.

Дня 16. мая с. р. вибрано на ширшій нараді української еміграції в Берліні „Центральний Комітет Допомоги Українському Голодному Селу для Німеччини" в якого склад ввійшли: др. Зенон Кузеля, голова; Евген Коновалець, заст. голови; Василь Кучабський, секретар; Федір Королів, скарбник; а Ріко Ярий, член Комітету.

Комітет прибрав назву: Допомога Українському Голодному Селу у Польщі — Центральний Комітет на Німеччину.

Коли голодна еміграція організує допомогу голодним то щож допера треба сказати про обовязок, який спадає на українське громадянство в Америці що до цеї акції.

Не даймо себе випередити в тій гуманітарній акції нікому, а організуймо її по всіх місцях та приготовляймо себе до витривалої боротьби з голодом в краю. А старий край може і нам подасть колись помічну руку. Не дай Боже, щоби ми її потребували, але і не вирікаймося її, бо можемо ще її потребувати.

КОЛИ ХОЧЕШ МИРА, БУДЬ ГОТОВ ДО ВІЙНИ

Таке можна сказати про мову президента Кулиджа, виголошену 3. червня в Еннеполіс з нагоди річного випуску нових елевів военної маринарки.

Властиво була вона звернена проти нових видатків, яких домагається Головна Рада Фльоти на побільшення военної сили на мори, особливо на Тихім океані, з огляду на можливий атак Японії на острови Гаваї. Президент є тої думки, що Америці нічого боятися, бо вона не має ніяких ворогів. Америка знана зі свого пацифізму. Коли тепер зачнуть зброєння на більшу скалю, то це може виглядати на провокацію та викликати непожадані міжнародні непорозуміння. Хоч по правді кажучи армія Злучених Держав така мала, що не вистарчає навіть на оборону, а не то на якусь агресивну виправу.

Президент Кулидж твердить, що ніяка держава не є ворожа Злученим Державам та не думає на них наступати. Звертає увагу на небезпеку, яка виходить з розсіювання неправдивих і пересаджених вісток, немовби то Злученим Державам грозила війна. Тут президент мав на думці загальний страх перед наступом Японії на Америку, який тут зродився, коли обмежено еміграцію з Японії, через що зросла в Японії протиамериканська агітація, яка пре Японію до війни з Америкою.

Президент хоче мира, не хоче зброєння і війни. Це щира правда, але правда і то, що президент далі говорить.

Нема одначе мира і свободи без належного їх забезпечення. Щоби нарід міг свобідно розвиватися, щоби цвили торговля і промисл, щоби чоловік був певний своеї власности і життя, треба забезпечення, а ним є добра армія і фльота. Тій послідній дає президент Кулидж першенство. Вона то є „великим орудем мира". Іншими словами, коли Америка буде мати добру і сильну фльоту, тоді і мир буде забезпечений.

Президент ослаблює ті слова дипльоматично в той спосіб, що каже, що ніякі гармати не можуть забезпечити ні державі ні світови трівкого мира. Тут треба шукати іншої дороги, сильнійшої і певнійшої, а є нею моральне виховання в тім напрямі, що війна повинна бути усунена. Америка і до цего прикладає руку і радо витає всякі плини світового розброєння. Американський нарід хоче зробити з Злучених Держав рівнож „велике оруде світового мира", подібно як зі своеї фльоти.

Нема сумніву, що інтенції президента що до мира щирі і правдиві. Але нема сумніву і що до цего, що Америка забезпечується та готується як то кажуть на кождий випадок. В теперішних обставинах це одиноке розумне, беручи справу з боку загального добра Злучених Держав. Виходить на таке, що якби не глядіти на війну, на важкі тягарі на армію і фльоту, то державний розум має свою рацію. Таку саму як в давних часах, коли то проповідували державну мудрість: хочеш мира, готуйся до війни.

Попри те, всі люди будуть стреміти до цего, щоби війну усунути, або хоч її ослабити, зробити не так дуже варварською. Якраз в послідних часах радили на міжнародній конференції в Женеві над урегульованям торговлі збруєю і амуніцією. Злучені Держави порушили на тій конференції справу трійливих газів, що то в послідній війні відгравали так важну ролю і які готові в слідуючій війні при помочі літаків затроїти цілі полоси землі та винищити ціле населення тих земель. Справи ті надзвичайно великої ваги, а будуть вирішені на осібній конференції.

Все те може війну, саму собою дику, „цивілізувати", але її не усуне, як довго народи поневолені, як довго буде знас... [illegible]

ПОЛЬСЬКО-ЖИДІВСЬКА-УГОДА

КОНФЕРЕНЦІЯ ПОСЛА РАЙХА З МІН. СКШИНЬСКИМ.

Жидівська мрія є близька здійснення. Те, про що мріяли жидівські політики від відомих листопадових подій в р. 1918, до чого вони зітхали, щоби якнайскорше, не тихцем, не заулково, але явно і славно наблизитися до державного жолоба, стає фактом довершеним.

Ще перед кількома днями всесильний, брутально-щирий Ст. Ґрабскі вичитав „патер ностер" жидівському капіталістові Лямпертові на тему „антипаньствового" відношення Жидів і їх звязків з „українською і білоруською опозицією", а вже два дні пізнійше приходять відомости про конференцію пос. Райха з мін. Скшиньским для вирішення польсько-жидівських взаємин. Дивним дивом ініціятором польсько-жидівської угоди є ніхто инший, тільки тойже Ст. Ґрабскі та що переговори про угоду по відомостям сіоністичного „Нашого пшеґльонду" ведуться вже від довшого часу. Таким чином Ст. Ґрабскі поширює свій ідеольоґічний і фактичний вплив також на польських Жидів.

Переговори узмістовлюються в отсих точках:

1) Припинення екстермінаційної політики у відношенні до жидівського населення на економічній ділянці;

2) Повна і фактична рівноправність жидівського населення на всіх ділянках політичного, соціяльного і культурного життя і

3) Заспокоєння культурних потреб жидівського населення.

Польська сторона бажала втягнути до переговорів відомого жидівського діяча Л. Вольфа, але посол Райх, бажаючи виключно собі приписати успіхи, спротивився цьому. Переговори мусять бути ведені безпосередно і виключно з жидівським соймовим клюбом, який єдиний є управнений виступати в імени жидівського населення в Польщі.

Що переговори ведуться, відомо нам було вже давнійше. Виразником цього теплярняного настрою між Поляками і Жидами є зміна фронту в жидівській пресі, головно у варшавськім „Нашім пшеґльонді" і львівській „Хвілі", що є власністю одної видавничої спілки й органами проводу жидівського клюбу (пос. Райха).

Не підлягає сумніву, що угода буде доведена до кінця, себто що Жиди вже не тайно, але явно й маніфестаційно переймають на себе польську „культурну місію" на українській і білоруській національній території. Цей факт витворює нове положення, яке вимагає глибокої і передуманої застанови з нашого боку.

„Діло".

ПРОТИ ТЕРРОРУ

Промова посла Волошина з Білоруського Клюбу, виголошена в соймі з приводу дискусії над буджетом міністерства справедливости.

Виконання буджету за 1924 р. виявило суму 61,134,112 зол., які видано на міністерство справедливости та підчинені йому органи. На 1925 р. буджетова комісія ухвалила на вимір справедливости суму 50 проц. більшу від попередньої, бо 91,921,076 зол. Хоча видатки міністерства справедливости виносять заледви 5 проц. загальної суми державних видатків, то все таки в порівнанню з господарським положенням держави, зі засібністю горожан і тою ролею, яку відграє Польща в Европі, сума ця є непомірно висока і може свідчити тільки про політику, яку він вів дотепер і яку задумує вести на будуче. Надмірно високі кредити на т. зв. вимірі справедливости доказують, що в краю дуже низький рівень культури, незгоди між суспільністю та урядом, доказують істнування тисячів вязнених, які вичікують літами на т. зв. вимір справедливости нераз у невідповідаючих найнизшим санітарним вимогам тюрмах, а деякі з них підпадають мукам, катуванням і умирають від них або наслідком недуг та голоду.

Побільшені кредити для міністерства справедливости будуть зрозумілі, коли їх звяжемо зі ступенем спокою в державі. Рішуче стверджую, що від повстання польської держави по нинішний день того спокою не було. А в останніх часах ми бачимо, що уряд вступив на шлях явної боротьби і то збройної з 2 і пів міліоновим білоруським і 8 міліоновим українським народом у межах Польщі. Боротьба ця відбувається досить дико, бо польський поліцай, агент а тепер то й військова влада садять все що не польське до тюрми. При тому часто катують населення залізними прутами, буками, виривають волося з голови, витягають кліщами нігті з пальців а навіть завдають страшні болі половим органам. Жертвами таких знущань впали С. Беґський, А. Ракецький, Марія Клюй, Конрад Кавриґович, А. Войтович і инші. Останній А. Войтович умер наслідком знущань в ...ран, при чому мав 6 зломаних ребер.

Справа масових арештів у Польщі є загально знаною. Досить взяти до рук першу ліпшу варшавську газету, а найдемо там відомости про масові арештування серед білоруського і українського населення, про мнимі банди, про доразові суди, про звичайні судові процеси і т. д. Саме тепер відбуваються судові процеси проти Білорусинів у Гродні та Вільні.

Коли йде мова про число вязнів у Польщі, то в день 1. липня 1924 р. виносило воно 30,302; тепер наслідком розпаношення поліції з її дикими репресіями, число вязнів доходить до 50.000 осіб, в чому переважають політичні вязні Українці та Білорусини, яких обвинувачують за прямування до незалежности, за організацію освітної праці, за протидержавну агітацію.

Імперіялістичні держави не мали перед війною такого великого числа вязнів „саботажників" і тому тепер недостає вязниць у цілій Польщі. Але влада радить собі в той спосіб, що пакує по 16 людей до одної кімнатки, призначеної давно на одну особу, або садить їх до підземель та пивниць. Наловлені агентами і поліцаями вязні ведуть у тюрмах страшне життя. Недостача прич, сінників, мила, білля, горячої страви, а зате надмір бруду, насікомих, дике обходження з вязнями, побої вязнів — ось які характеристичні прикмети польських тюрем. Ті невимовно важкі обставини змушують арештованих чіпатися голодівок, бо вони воліють вмерти наслідком самоволі тюремної влади. В часі таких голодівок і в часі штучного відживлювання вимерло багато людей у тюрмах Білостоку, Гродна, Львова і инших.

Факти биття вязнів прикладами крісів і револьверів мали місце у тюрмах влоцлавських; у львівських тюрмах є вязні, яких в часі слідства мучив електричним током комісар Лабяк.

Сама судова процедура від звич. судів до доразових відбувається під пресією прокураторів... саджені не правниками, але людьми, головна прикмета яких полягає на тому, що вони дивляться на місцеве населення як на нищу расу, над якою можна безкарно знущатися. Мировими суддями є переважно судові концепієнти, які ще перед війною мали велику пошану до поліцая. Поліція терроризує населення, засипує суди протоколами, наслідком яких судді махінально накладають великі грошеві кари, не рахуючися ні з господарськими, ні з иншим положенням населення, ні з оглядами справедливости.

Перебіг карно-судових справ представляється переважно так: Поліція звичайно не шукає правдивого злочинця, а ловить першого ліпшого чоловіка, з яким має особисті порахунки, бере його на постерунок, бє, ляє воду до носа, та вимушує на ньому признання до мнимої провини. Суд автоматично карає його тюрмою, визначує високу кавцію, щоби унеможливити обвинуваченому апеляцію та відсилає його назад до тюрми.

Найвищі суди в державі так зв. доразові суди, є зорганізовані дещо краще і справнійше функціонують. В кождому окр. суді на „кресах" є свої специялісти, майстри від доразових справ, специялісти до тої міри, що приготовляють засуд ще перед запізненням із розправою, як це було у Стовпцях.

Поліція під кермуванням підпрокуратора Адольфа Ольшевського, ведучи слідство в справі нападу на поїзд під Ловчею, переступила 14-дневний термін, необхідний для того, щоби справу передати доразовому судові. І замісць направити її до звичайного суду, прокуратор Ольшевскі разом із слідчим суддею Герасимовичом підробили дати— одну в актах справи, а другу в прокураторських книгах на те, щоби доказати, що слідство не перейшло 14 днів.

Не менше замітний факт лучився зі суддею Овсянком із окружного карного суду у Вильні, який будучи хорим, їздив до Вілейок на доразовий суд. Запитаний знайомим, чому хорий та обвязаний їде на судову розправу, відповів, що мусить їхати, бо як би не поїхав, то тих бандитів не розстріляли би. Цей факт кидає яскраве світло на моральне обличча людей, які є буцім то виконавцями і органами справедливости на т. зв. „кресах".

Цей нарис не вичерпує критики діяльности міністерства справедливости, яка узмістовлюється у вислові: „насильство, безправство над працюючими масами білоруського та українського народу, над працюючими масами інтелігенції обох народів, для яких недостає вже навіть місця у польських тюрмах".

З огляду на все повище в імени українського та білоруського клюбів заявляю, що голосуватимемо проти буджету для міністерства справедливости.

ДАР.

Заблудив раз в лісі Жид,
Молиться до Бога:
„Боже, Боже! покажи,
Де в село дорога!"

Аж на зустріч йде мужик
Й пісоньку співає,
А Жид радий, мужика
Зараз і питає:

Гей Іване! ти прийшов
Так як би від Бога!
Будь так добрий, покажи,
Де в село дорога!

А той глянув, пісміхнувсь:
„Що? мене ти знаєш,
„Що відразу і імя
„Моє називаєш?"

„Ні не знаю! — каже Жид,
„Та такий дар маю,
„Як зобачу мужика,
„То й імя вгадаю!"

„Га! як маєш дар такий,
„То подякуй Богу,
„Иди здоров, тай відгадай
„В село дорогу!"

ГОЛОД.

Комунікат Краевого Комітету Допомоги „Голодному Селу".

Покликаний до життя Краєвою Нарадою українських громадських чинників, Краєвий Комітет Допомоги „Голодному Селу" вже несповна два місяці провадить допомогову акцію.

Краєвий Комітет з радістю констатує, що та робота, яку він провадить, знайшла своє співчуття і відгук серед нашого народу. В краю розпочався організаційний рух біля утворення Місцевих і Повітових Комітетів допомоги: жертви на допомогу голодному селу, особливо з початком травня почали припливати в більше значних розмірах. Діяльність Комітету знайшла піддержку з боку нашої преси і наших центральних кооперативних установ. Комітет завдяки тому здобув можливість уділити допомоги там, де в цьому відчувалась більша потреба. Але разом з тим Комітет повинен піднести і зазначити, що ті організаційні зусилля, які виявлені краєм, та жертвенність, на яку він здобувся — в порівнанні з розмірами катастрофи є невистарчаючі. Організаційний рух охопив передовсім повіти близші Львова. Навіть в таких більших наших центрах, як Тернопіль, Коломия, до цього часу робота організаційна не переведена. Підкарпаття, де становище чи не найгірше, майже цілком не виявило організаційних зусиль, значна частина тих, які вже мусіли скласти жертви, в тому числі величезна більшість наших товариств і установ, до цього часу цього не зробила. Богато з тих наших діячів, — не хочемо вже нині називати їх імен — до яких Комітет звертався з закликом перевести організаційну роботу, поставились до того заклику з байдужністю.

Комітет примушений ще раз звернути увагу цілого нашого громадянства на всю важність і конечність ратункової акції. Не повинно бути ні одного повіту, ні одної громади, в якій не заснувався би Комітет Допомоги „Голодному Селу". Без істнування таких Комітетів, без їх інформацій не можна встановити докладно розмірів потреби, не можна найбільш доцільно розділити допомоги. Без істнування їх не можна зорганізувати збирання жертв серед тих, які можуть і мусять прийти з допомогою селу.

В свідомости важности тих завдань, які стоять перед нами, Комітет закликує всі живі сили нашого народу до переведення організаційної роботи, до виявлення як найбільшої жертвенности. Мусимо памятати, що коли ми самі собі не поможемо, нам ніхто не поможе.

Львів, дня 13. травня, 1925.

За Краєвий Комітет Допомоги „Голодному Селу": Юліян Романчук, голова; Сен. Михайло Черкавський, др. Дм. Левицький, о. прал. Леонтій Куницький, заступники голови; Володимир Целевич, Михайло Струтинський, секретарі; др. Олександер Марітчак, касієр.

ДОПИСІ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

„Ратуймо Рідний Край — Ратуймо Голодуюче Село".

Українська іміграція міста Ню Йорку числить чи не 40 зорганізованих товариств з десятками а то й сотками членів. Є й всякі центральні союзи сих товариств, а на їх чолі видніють доктори, артисти, професори. Гарне число, та крім великих слів реклямових оголошень роботи не богато.

Як обовязком кождого Українця, як свідомого громадянина свого народа, є ратувати Рідний Край, то далеко вже більше почуття обовязку спадає на зорганізовані товариства. Та далебі — в нас до того далеко. Факти про поратунок голодного села розкривають страшний образ нашої несвідомости. Чи вільно нам позволи-... новіджмо на це питання ми, живий і ситий український нарід на всеї вільної землі Вашингтона!

Громадяне! Не даймо костеніти своїм рукам, перебираючим в кишені хоч може й тяжко запрацьований мізерний гріш. Жертвуймо по змозі всі та ратуймо Рідний Край. Вспомагаймо свій народ в боротьбі за істнування хоч в часі голодової смерти. Най всі пакове з під стягу кождого національного Товариства, най артисти й фахові професори покажуть себе й свою роботу. Спішім з помічю Рідному Краєви всі, — ратуймо Його в найгіршій печали, ратуймо вимираюче село перед голодовою смертю.

Ліга американських горожан не від днесь спішила і спішить з несенням помочи Рідному Краєві. З нагоди свяченого зложено членами на Рідну Школу: В. Конкульовський $10.00; Ф. Матлай, П. Мартинюк, П. Сокальчук, А. Куцик, В. Ярич, Гр. Хлистун, та М. Лацік по $5.00; Н. Близняк, І. Приймак, Д. Ганчин, Ф. Стефанів, С. Гиса, Н. Джурин, П. Ганчарик та п-на М. Вільк по $2.00; В. Голубович, С. Дембицький, В. Черніцький, Д. Маланчин, Гр. Джурин, П. Матвіїв, та п-на М. Возняк по $1.00; гр. Я. Стефанишин, $1.00, М. Кітинський 75 ц. М. Підлужецька 50 ц. Разом $70.25 ц.

Дворазова збірка під церквою св. Юра 78.10, жертва нового пароха о. Понятишина 5.00. Разом Рідна Школа $153.35. На алярмуючу трівогу для голодуючого села: зібрано на пікніку парафіяльнім $20.00, на пікніку тов. Могильниці $10.19, з устроеного свого часу концерту на „Просвіту" у Львові $20.00.

Призначені на „Просвіту" жертви обертається на голодуючих, за що учасники концерту не будуть з певністю гнівні. Разом всі жертви виносять $203.54, розходи 3 дол. Вислано до Обєднання $200.54. З того Рідна Школа $150.00, прочих $50.54 голодному селу.

Маленька це справді жертва, але щира, бо виходить з рук робітників.

МІННЕАПОЛИС, МІНН.

Весільна збірка на Голодне Село.

Дня 17. мая с. р. відбулось в місцевім Українськім Народнім Домі весілля п. Пантелемона Пупези і п-ни Василини Панчишин. Хотяй забава була гучна й весела, але гості не забули про Рідний Край. При желаннях молодятам п. М. Гаврилюк спімнув про голодуючі села, які терплять під польською кормигою. Відтак о. Д. Кришка зясував теперішне положення під ляцьким ярмом і закликав всіх до згоди, єдности, і спільної праці для добра Неньки України. Заряджено збірку і зібрано $19.25. Сю суму відіслано через Обєднаннє в призначене місце.

Зложили на голодуючих слідуючі добродії: молодята п. Пантелемон Пупеза і п-на Василина Панчишин $2.00; по $1.00: о. Кришка, М. Ґрубрин, Гр. Пастушенко, В. Амбурґ, І. Демяник, І. Шміґановський, Д. Колтик, П. Гайва, А. Процай, М. Кіт, М. Гаврилюк, І. Панчишин, П. Качмар, І. Коцюба, І. Романчук і Гр. Сібик по $1.00; С. Ґерман і Й. Ковалів по 50 ц.; Незнайомий 25 ц.

Треба згадати, що наша громада що раз більше відзивається на голос розпуки поневоленого нашого брата під ляхо-татарським ярмом. Лише глухий, німий і сліпий з камяним серцем не почує того голосу-розпуки міліонів голодних селян.

Гість.

МІННЕАПОЛИС, МІНН.

У викaзі жертв „На Рідну Школу" які зібрано на Великий День в Укр. Нар. Домі в Міннеаполис, Мінн., а які були поміщені, в 116 ч. „Свободи" з дня 20 мая с. р. через похибку було пропущено двох жертодавців, які мали бути прилучені до збірки $36.00. Ними є: Антін ... [illegible]

З українського життя в Америці.

НЮАРК, НЮ ДЖЕРЗІ.

Баль і збірка на голодуючих і Рідну Школу.

Українське православне Братство Св. Вознесення в Нюарку, Ню Джерзі, вислало дохід з послідного балю в сумі 30 долярів та добровільну збірку поміж своїми членами в сумі 20 долярів, разом у сумі 50 долярів, по половині на Фонд Голодуючих в Галичині та Рідній Школі.

ДЖЕМЕЙКА, Н. Й.

Ратуймо голодних.

Біль стискає за серце чоловіка, коли перечитує в „Свободі" ті чорні картини лихоліття, що одно за другим навіщує наші землі. Попри польську язву маємо ще й страшний голод.

Читаю і про це як то ми звідси ратуємо своїх братів і бачу, що то всьо за мало що ми даємо. Ми не перейшли воєнної заверухи, як наші братя в краю, ми не терпіли в той час голоду і холоду, а добре заробляли і гроші складали. Ми і тепер робимо життя, а їм сердегам в краю як не було долі так і нема. Коли ми Українці, а вони наші братя, коли ми християни, то сповнім наш громадянський і християнський обовязок і накормім голодних.

Від себе посилаю через Обєднання на голодуючих $5, а Анна Ґенеґа посилає рівнож таку саму суму.

А Ви щирі Українці і Українки не отягайтеся і складайте рівнож що хто може.

Матвій Костишин.

ДРУГА ПРОГУЛЬКА ДО ГАЛИЧИНИ.

Перша прогулька до Галичини з рамени **Українського Іміграційного Бюра в Нюарк, Н. Дж.** (38 душ: чоловіків, жінок і дітий) виїхала до Краю у вівторок, дня 2. червня б. р. великим пароплавом „Резолют".

Повний успіх цієї першої прогульки заохотив Українське Іміграційне Бюро зорганізувати цього літа ще **ДРУГУ ПРОГУЛЬКУ ДО ГАЛИЧИНИ**, аби з неї скористали так ті, що спізнилися до першої прогульки як і ті що задумують їхати пізнійше до краю.

Відізд цієї другої прогульки під проводом і опікою репрезентанта Українського Іміграційного Бюра призначений на день 28-го липня (Джулай) 1925 з Ню Йорку до **Гамбургу** пароплавом „Резолют".

Всі участники цієї прогульки користуються специяльними вигодами й привілеями: Вони мають значну знижку на шифкарті, відтак є вони увільнені від усяких неприємностий, що спадають на еміґрантів, бо прогульковці повертають з краю поза квотою еміґраційною. Так на приклад при повороті не потребують повертати до Варшави по візо американського конзуля, а прибувши до Ню Йорку, не мусять переходити через Еліс Айленд. При кінці важне ще те, що всі прогульковці користуються проводом і опікою репрезентанта Українського Іміґраційного Бюра.

З уваги на те, що виготовлення подорожних документів заберає богато часу, радимо не лишатися на послідну хвилю, а зголошуватися вчасно до:

UKRAINIAN IMMIGRATION BUREAU, 254 Court Street, Newark, N. J.

ЗАКЛИКИ О ДОПОМОГУ.

I.

Українським інвалідам.

Йозефів, Ч. С. Р.

В українському таборі в Йозефові в Чеськословацькій Републиці пробувають ще тепер біля 1.000 військових скитальців, членів незрівнаної Української Галицької Армії, яка в 1919. році як виразник волі Українського Народу перебрала в імени Української Національної Ради державну владу у Сх. Галичині а відтак довгі місяці у завзятій нерівній борбі ставила чоло в десятеро численнійшій наїздницькій армії, дивуючи увесь світ своєю хоробрістю, витривалістю та ідейністю.

Теперішнє положення сих вірних синів Народу вельми невідрадне. Не маючи змоги із-за політичних причин, чи з приводу неможности одержати потрібні документи, вернути домів до видатної праці, від якої відірвала їх війна, сі жертви визвольних змагань є приневолені коротати скитальче життя в чужині, серед важких тілесних і душевних злиднів.

Та коли здорові члени нашої військової скитальщини можуть бодай від часу до часу працею рук заробити на полекшу свойого незавидного положення, то воєнні інваліди, які із-за свойого немічництва є до праці нездатні, мусять вдоволитися тим, що їм з ласки дають брати Чехи. Підмоги ні звідки вони не одержують. Українське суспільство, що задля його добра ми пострадали наше здоровля і все, що мали, не виявило найменьшого зацікавлення до судьби членів народньої Армії взагалі, а інвалідів зокрема. І отсе ми з соромом в очах та болем у серцях мусимо витягати руки до чужих.

Тому звертаємося до Вас, дорогі браття Американці, та кличемо:

Хто з Українців не затратив іще зовсім почуття національної чести та обовязку, кому не байдужа судьба борців за найвище право народу, хто бажає причинитися до сього, щоби українські інваліди бодай на часок забули про своє пресумне положення, хай жертвує хочби найменьшу лепту на підмогу українського інваліда.

Вашу-ж Хвальну Організацію просимо, отсей заклик подати до відомости як найширших кругів нашого громадянства та влаштувати на сю ціль збірку. Ласкаві датки просимо переслати на адресу: Федь Заросінський, Йозефів, Ч. С. Р. Табор „Б".

В надії, що нашому проханню не відмовите, шлемо Вам наш щирий стрілецький привіт та пишемося

з повним поважанням

ЗА ГУРТОК УКР. ВОЄННИХ ІНВАЛІДІВ В ЙОЗЕФОВІ:

Заросінський Федь, голова;
Удовинко Федь, секретар.

II.

Українській молодежі.

До приятелів молоді:

Відоме всім Українське Товариство Прихильників Освіти у Відні закінчило саме тепер 5-ий рік свого істнування. Повних 5 літ несло воно безупинно матеріяльну й моральну поміч незаможній українській молоді високих шкіл на території Австрії. Повних 5 літ боролося проти нечуваної нужди нашого студентства. За час своєї дотеперішної діяльности Т-во до помогло 335 студентам, з того приблизно 200 покінчили успішно університетські студії та станули в ряди працюючого старшого громадянства.

Зачинаючи 6-тий рік своєї праці, Українське Товариство Прихильників Освіти з тривогою глядить в найблизчу будучність! Така велика ще недавно жертвенність нашого Громадянства припинилася, а засоби Т-ва цілком вичерпалися! А на негайну поміч жде найменше 100 студентів, з яких майже всі докінчують свої студії.

Громадяни! Невжеж позволите на се, аби та молодь, що за короткий час моглаб стати Вам помічною в боротьбі за кращу будучність, пропала марно? Невжеж позволите на те, аби їхні сили виснажила до тла боротьба за шматок щоденного хліба? Невжеж допустите до того, аби сі студенти впали жертвою матеріяльної нужди і, замісць такого необхідного нашій нації фахового знання, здобували чахотки?

Громадяни! Се від Вас залежить! Повних пять літ несли Ви через наше Товариство поміч голодуючій молоді. Не залишіть і тепер без помочи тих, які конче її потребують! Ми віримо, що й сим разом наше студентство в Австрії не заведеться у своїх надіях, які серед розпучливого положення виключно й тільки на Вас покладає! І ми певні, що й сим разом Ваші чутливі серця стрепенуться і не дадуть загинути тим, що на чужині серед найгірших злиднів набувають знання, щоб передати його Рідному Народови.

Ми втратили дуже богато. Та не сміємо тратити останнього: нашої молоді! Бо молодь — се будучність народу, а втратити її, значить — втратити все!

Доля незаможнього студентства лежить у Ваших руках, Земляки! Тому українське студентство Австрії (Відень, Грац, Леобен) кличе устами Виділу Товариства:

Спішіть з жертвами на голодуючих студентів в Австрії через Українське Товариство Прихильників Освіти у Відні!

Адреса: ...

Prof. Dnistrjanskyj Stan. (fuer Ukr. Verein der Kulturfreunde), Wien VIII. Albertgasse 34/26.

Відень в маю 1925 року.

ЗА УКР. ТОВ. ПРИХИЛЬНИКІВ ОСВІТИ У ВІДНІ:

Др. Стан. Дністрянський в. р., голова; **М. Гуцуляк** в. р., секр.

НОВИЙ РІД СКЛА.

Як повідомляє французький журнал „Природа", два австрійські вчені Полак та Ріпер знайшли новий рід скла органічного походження під назвою „полопаз", що в противности звичайному склови має властивість перепускати ультрафіолетове проміння. Полопаз значно лекший від звичайного скла й прозоріший. В початковій своїй стадії полопаз має вигляд рідини, але вона, під впливом тепла, твердіє й набуває властивости специяльних сортів скла. Щодо оптичних властивостий полопаз наближається до гірського хрусталю, легко піддається механічній обробці й може бути найріжноманітнійших кольорів. Полопаз можна вживати в промисловости і виробці ріжного роду ляльок, прикрас, скла для автомобілів і заскління оранжерій. Це вживання полопаза особливо цінне через його здатність перепускати ультрафіолетове проміння.

В. БУДЗИНОВСЬКИЙ.

Сава Чалий.

(Историчне оповідання).

(2)

Гнат з жахом глянув на попа. — Се правда, — ледви протислося крізь його горло. — Мені сорок років. Я прийшов сюди з безпанського Запорожа, коли мені йшло на дванацятий рік. Сего року справді кінчиться слобода. Тесть правду сказав, що нарік повинна би прийти панщина. Чи прийде, то менше діло. Але, хоч би й прийшла, то народ без церкви таки не обійдеся. Стара нині-завтра завалиться. Коли хочемо мати муровану, то треба квапити, бо хто знає, чи нарік пани позволять построїти нову, ще й з каменя. Саме небезпека неволі спонукує народ вволити вашу волю.

Голий скликав громаду. Піп затирав руки, бо ціла громада пішла за ним. Старі також не противилися. На раді Ющук мовчав, бо додумався до того, що судьба Кунич в божих руках, та що може не прийде до того, про що він згадав попови. Як Голий сказав, так сталося. Народ зараз таки на другий день кинувся лупати й возити камінь, рубати ліс. Бо й нове приходство громада порішила здвигнути. Приходство таке, як який панський двір. Зараз вислали також до Немирова по майстрів, бо хотіли, щоби церква і приходство були готові до зими.

На превелике диво пан Кунич, польський гетьман коронний Потоцкі не лиш не бороняв і не киринив, але став помагати. Дав своїх власних майстрів, кажучи, щоби громада тільки приставила матеріял і дала робітників до простих, нештучних робіт. Піп і молоде поколінне Куничан ликували. І старий Ющук підвів голову.

— Коли пан такий добрий і щедрий, ... кий косцюл, то може він ще не думає заводити неволю, — Ющук думав і потішався, що не лиш він, але що й його дитина вмре на волі, панщини цілком не покушавши.

Робота йшла скоро, бо робили не лиш чужі наймлені майстри і робітники, але й Куничани помагали, кільки могли і як вміли. В осени величавий двір з всіма господарськими будинками і ще величавійша камяна церква були вже під дахами. До того, щоби сегорічне Різдво святкувати в новій церкві, не прийшло, бо під кінець осени майстри стали волоодити. І в дворі і в церкві було роботи найбільше ще на який тиждень, але майстри відїхали, полишаючи викінченнє до весни. Ся відволока дуже стурбувала старих Куничан.

— Не добром се пахне! — говорив зітхаючи старий Ющук.

Сеї зими пани Браславщини чогось то стали з великим поспіхом скріпляти свої міліції. Вербували велику силу нових вояків. До сеї пори їх міліції були головно з Українців. Тепер вони вербували по змозі тільки Ляхів, Німців, Волохів, Татар. Найбільше вербував гетьман Потоцкі, найбільший вельможа Браславщини. Люди балакали, що то пан збирає військо на пана, бо між панами Польщі буде війна. Помер польський король Німець Авгуcт II і польські пани тепер не можуть між собою погодитися, кого зробити королем, кому дати корону. Одні пани знов хотіли Німця, Августа III., другі тягли за Ляхом Лещинським. Ті пани, що були за Німцем, збиралися бити прихильників Поляка Лещинського, ... густа.

Народ слобід, котрим слобода вже виходила як не по Новім Році, то за рік, або за два, потішалися, що пани, бючися між собою, не схочуть напитати собі ворога в народі, отже панщини, поки що, заводити не будуть. Так думали також люди в Куничах. На добавок піп сказав, що Августови помагає православна Москва. Прийдуть московські війска і панам з партії Лещинського, до котрих також належали пани з Браславщини, не позволять заводити панщину. Москалі тих панів поганяють або й вивезуть в Сибір, і кожда їх слобода лишиться далі слободою, без ніякого пана.

Пани справді жерлися між собою, але попри те не забували, що многим оселям на їх землях слобода вже виходить. Найбільші пани Браславщини зїхалися в зимі до Немирова, скликані гетьманом Потоцьким. Потоцкі слушно потерпав, що заведеннє панщини в слободах не піде гладко.; предвиджував упір і бунти. Він хотів довести до того, щоби всі пани поступали однаково, та щоби на случай хлопських бунтів один одному помагав.

— Передовсім, — гетьман говорив до зібраних, — при накладанню панщини і данин ми всі повинні мати одну міру, щоби хлопи одного пана не покликувалися на другого, що ось то сей або той пан завів меншу панщину, або менші драчки. Очевидно, жаден з нас не повинен і не сміє приймати до себе збігців з чужого маєтку. На случай хлопського бунту в маєтку одного з нас, повинен помагати йому його сусід, щоби бунт усмирити за всяку ціну. В противнім случаю бунт обхопив би цілу землю. Заки вискажу мою думку в подробицях, я хотів би знати, що панове про все те думають. Особливо я хотів би знати, якою мірою панове гадаєте виміряти панщину і данини в теперішних слободах.

Коли минула добра хвиля і ніхто не зголошувався до слова, ... князь Четвертин...

— Я радивби зробити так, щоби вовк був ситий і коза ціла. Щоби нам добре жилося, та щоби наші піддані не робили так на шкоду нашої братії, як то вже було трицять років тому, коли на Заході хлопи втікали від своїх давних панів. Треба зробити так, щоби наші піддані до разу побачили, що їм тут буде о много ліпше жити, ніж жили під давними панами. Перші два три роки, заки народ назад привикне до панщини, повинні бути лекші. Гадаю, що з нас буде досить, як з початку хлопам накинемо третину того, що хлоп двигає на Волині і в Галичині. По двох-трех роках можна буде піднести, але не більше, як до половини того, що було у старих панів...

Потоцкі не дав бесідникови докінчити. В скаженій люти гримнув пястуком об стіл і крикнув:

— Чи то князь Четвертинський говорить, чи може з гробу встав Кривоніс?! Може підете бунтувати хлопів і самі станете на їх чолі? То ми на те через трицять літ не мали ніякої користи з наших земель, щоби ще й тепер брати третину того, що нам належиться? Хлопам досить того, що через трицять років розживалися нашим коштом. Вони знали, що їх жде, коли минуть літа слободи. Тепер ми повинні завести панщину що найменше таку, яку вони робили у своїх давних панів.. Що до данин, то вони мусять бути ще більші. У попередних панів данина були дуже малі, бо хлопи були бідні, отже не було що брати. Наші хлопи багачі, є з чого потягнути. Князь каже, щоби зачати меншими тягарами і поволи побільшувати їх. Я гадаю, що такий спосіб лише постійно доливав би оливу до огню... як який огонь взагалі буде. Ні! Треба зробити так, щоби хлопи дораэу знали, на чім стоять. Вони повинні знати, що ми не жартуємо. Супроти того, що по трицятьлітній свободі від данин у хлопів, накопичені великі богацтва, я зробив би на... Треба брати ... Коли... ко, кілько здужаємо взяти. На перший раз треба взяти грубо більше, ніж се, що гадаємо брати що року. Пізнійше, як хлопський запас вичерпаєся, можна в даннинах попустити. Нехай хлоп також знає, що покірне теля дві корови ссе!

— Я не договорив, бо ви мене перебили, — князь Четвертинський промовив ще раз. — Моїми устами не промовляв ані Кривоніс, ані мягке серце біблійного апостола. Мої слова подиктував мені мій розум і мій власний інтерес. І я не такий дурний, щоби брати менше ніж се, що дасться взяти. Коли я не раджу засильно натискати шрубу, то тільки на те, щоби не втратити всего. Правда, бунт можна здавити. Але кожда така побіда зменшає число наших робучих рук, бо здавленнє бунту без трупів немислиме. Скажете, що на місце вбитих прийдуть инші. А я кажу, що на панщину і на тягарі, які хоче накинути гетьман, ніхто не прийде, бо буде волів сидіти у старого пана. Ще більше робочих рук втратимо через втікачку. Народ потягне на Запороже, а як там не стане місця, то піде аж в Донщину і ще далі. Прийде нарешті до того, що ми, ждучи через трицять років на великі доходи з поселенців на наших землях, знов опинимося там, де були перед трицяти роками. В наших руках знов будуть землі без народу. Хиба знов будемо закликати народ на слободи, і на доходи будемо ждати других трицять років? Хиба скажемо данини присилати собі до неба, або, як хто, до пекла. Бо сумніваюся, чи на сім світі діждемося тої хвилі, коли на наших землях літа слободи ще раз вийдуть.

Потоцкі успокоював затривожену шляхту, кажучи:

— Князь боїться, що його піддані від нього вивтікають. Я того цілком не боюся, бо знаю, що хоч би хотіли, то не будуть мати куди втікати. На Запороже ми самі загородимо їм дорогу, обсадивши нашими військами запорожську межу. Нам богато поможе Москва. нашу партію, то всеж таки вільний хлоп Москалеви осуружнійший, ніж король Лещиньскі. Москва заводить у себе кріпацтво і не позволить, щоби її хлопів бунтували збізці від нас. Запороже дістало строгий приказ не впускати до себе хлопів, що з Польщі втікають перед панщиною. Москва загрозила окупацією Запорожа. Як Запорожці будуть приймати наших рабів, то на Запороже вмашерує московська армія і всіх Запорожців оберне в крепаків московських панів. Як для нашого хлопа буде заперта дорога на Запороже і крізь Запороже, то він і на Дін не втече. Мусить лишитися в наших кігтяг і буде мусів робити панщину так, як робив його батько.

Шляхта була безрадна. Всіх кортіло йти за думкою Потоцького, але всі також боялися, що наслідки будуть такі, які заповідає Четвертинський. Потоцкі твердо стояв при своїй думці і вона переважила. Збір порішив заводити доразову постійну панщину і постійні данини. Також порішено використати се, що трицятьлітна слобода позволила хлопам сильнійше запастися. Було з чого потягнути, отже шляхта порішила в першім році одноразово злупити більше, ніж накинена постійна щорічна данина. Всякий бунт, всяку опозицію, всякий протест і всякий прояв невдоволення порішено давити доразу кроваво, щоби були відстрашаючі приміри.

— Може князь Четвертинський проти наших ухвал запротестує? — Потоцкі спитав зїдливо, коли рада скінчилася. — Може зорґанізує конфедерацію проти нас, або піде за примiром Кривоноса і стане на чолі хлопського бунту проти шляхоцької братії?

— Я солідарности не зломлю, — Четвертинський відповів. — Але, нехай буду фальшивим пророком, нашу землю залле кров і в тій крови ми самі втопимося!

— Ми вміємо плавати! — Потоцкі крикнув і раду замкнув.

Коли тільки гетьман був у Немирові, його палату облягали і до гетьмана зголошувалися на авдієнцію ріжні люди. Його службовики здавали рахунки і звіти з того, що за весь час його неприсутности робили, та діставали від него нові прикази. Инші приходили з ріжними просьбами. Нарешті, коли одного дня авдієнції вже скінчилися, утомлений Потоцкі ляг на дивані і позвав старого слугу до своїх особистих найдовірочнійших справ.

— Чи ти, Кшиштофі, знаєш, що я сюди приїхав без жінки? — спитав, коли слуга станув перед ним.

— Та знаю, ясновельможний пане.

— А чи ти знаєш, що я ще не старий?

— І се знаю. Я вже й пристарав. Коли має прийти?

— Сю, що ти пристарав, возьми собі. Мені приведи ту, котра мені впала в око... Чи ти знаєш хату, ту трету за костелом, четверту перед церквою? Має два комини, але один розвалений. Як ще не знаєш, то знайди. Коли я вчера їхав попри сю хату, у вікні, другім від входу на ліво, стояли дві жінки. Мабуть мама і донька, бо подібні як дві каплі води. Одну приведи сюди. Очивидно доньку, не маму.

(Далнше буде).

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

СТ. ЛУИС, МО. Бр. св. Вас. Вел., від. 179, повідомляє всіх своїх членів, що піврічний мітинґ відбудеся 21-го червня, в неділю пополудни в гали Н. Дому, 1525 Гікорі ул. Неявившийся член буде караний 50 ц., а урядник 1.00. — М. Дмитришин, предс.; Т. Шпить, секр.

ІСТ СТ. ЛУИС, ІЛЛ. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 308, повідомляє всіх своїх членів, що піврічний мітинґ відбудеться 21-го червня, о годині 2-ій пополудни. На той мітинґ мають явитися всі члени, бо є важні справи до полагодження. Неявившийся член заплатить 50 ц., а урядник 1.00 кари. На тім мітинґу мають здати обрахунок контрольори книжок, секретар і касієр. Кождий член має вирівнати свої залеглости. На мітинґу будесь принимати нових членів старших і дітий без вступного. — Ник. Гудима, предс.; Гр. Качмар, секр.

ІСТ ЯНҐСТАВН, О. Тов. Сокіл, від. 218, повідомляє всіх своїх членів і членкинь місцевих і позамісцевих, що піврічний мітинґ відбудесь дня 31-го червня о год. 2-гій пополудни, в гали Італіянській, під ч. 64 — 12-та ул. Проситься всіх членів і членкинь прибути на мітинґ. Контрольна комісія має здати справоздание за 6 місяців. Повідомляєсь родичів, котрих діти вписані до У. Н. С., щоби приносили і за дітий вкладки, бо в противнім разі будуть суспендовані. Неявившийся член заплатить 50 ц., а урядник 1.00 кари. — Іван Клюс, предс.; Ст. Стахура, кас.; Мих. Сорока, секр.

МІННЕАПОЛІС, МІНН. Тов. Зап. Січ, від. 385, повідомляє, що піврічний мітинґ відбудесь в неділю, дня 21. червня, о 12. годині зараз по Службі Божій, в гали церковній, 312 — 6th Ave. N. E. На порядку нарад суть важні справи до полагодження, тому обовязком кождого члена прибути на сей мітинґ. Неявившийся член заплатить кару після статута. — Й. Греськів, предс.; М. Бойко, секр.

ІСТ ГЕМОНД, ІНД. Бр. св. Йоана Хрестителя, від. 107, повідомляє своїх членів, що піврічний мітинґ відбудеться в неділю, дня 21. червня, о годині 2-ій пополудни, в Brooks House на Whgohe Ave. Проситься всіх, щоби прийшли і виповнили свої залеглости. Буде богато справ до полагодження. Хто з лченів не прийде заплатить 1.00 дол. кари, урядник 2.00. — Ів. Матейчук, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Бр. св. О. Николая, від. 175, повідомляє своїх членів, що піврічний мітинґ відбудеся 21 червня, в неділю; о 1-ій год. пополудни, в гали парафіяльній на Клипер св. На сім мітинґу кождого члена присутність конечна; кождий довгуючий член повинен свій довг вирівнати. Проситься прийти і своїх здорових приятелів привести бо на мітинґу будесь принимати без вступного. Неявившийся член заплатить кару, яку наложуть на него члени. — В. Бартош, секр.

АКРОН, О. Отсим повідомляється членів Бр. Сош. св. Духа, від. 295, що піврічні збори відбудуться дня 21-го червня, в гали церковній, о 1-ій годині пополудни. Будуть важні справи до полагодження і справоздание з цілого пів року, звидівше контрольорами. Повинностю кождого члена явитися на сі збори і вирівнати всі свої належитости, як і привести зі собою своїх знакомих, котрі хочуть стати членами У. Н. С.; будесь принимати нових членів без вступного до У. Н. С. Неявившийся член підлягає карі одного дол., а урядник два дол. — В. Пільгуй, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Мітинґ Бр. св. Димитрія, від. 301, відбудеться дня 21. червня, о 1-ій годині пополудни в Українській Народній Гали при Робей і Ірі ул. Зогляду, що є богато справ до полагодження, кождий член повинен явитися. Неявившийся член заплатить долара кари. — Павло Підлісний, секр.

КАНЗАС СИТІ, КОНЗ. Бр. св. Володимира, від. 323, повідомляє членів місцевих і позамісцевих, що піврічний мітинґ відбудеся в неділю, 21. червня, о 2-гій годині пополудни в гали парафіяльній, під ч. 547 So. Park Ave. Проситься всіх членів явитися на тім мітинґу, бо суть важні справи до полагодження. — Д. Кархут, секр.

БЕНТЛБИВІЛ, ПА. Повідомляється всіх членів Бр. св. Арх. Михаїла, від. 109, що піврічний мітинґ відбудеся дня 21. червня, о год. 1-ій попол., в гали Union при Main St. Неприсутні будуть карані після статута. — Ант. Добрянскі, предс.; Ів. Фарняк, секр.

ВУДЛАВН, ПА. Бр. св. О. Николая, від. 120, повідомляє, що піврічний мітинґ відбудесь 21. червня, в неділю, о 2-ій год. пополудни. Проситься всіх явитись, бо суть дуже важні справи до полагодження. Котрий член прийде запізно не буде мати голосу на мітинґу; неявившийся заплатить кари 50 ц., а урядник 1.00. — Мах. Бац, секр.

БЕЛЕҐЕМ, ПА. Бр. св. Димитрія, від. 288, повідомляє всіх своїх членів, що піврічний мітинґ відбудеся дня 21. червня, точно о год. 1-ій пополудни в Укр. Гали, на Карбон ул. Проситься всіх членів щоби явились на тім мітинґу і вирівнали свої місячні залеглости, бо впротивнім раз поступиться після статута У. Н. С. На тім мітинґу будеся принимати нових членів без вступного, тож кождого члена обовязком придбати нових членів, щоби побільшити У. Н. Союз і наше Бр. Кождий, що ще не належить до У. Н. С., нехай вступає щоб не було запізно. — Роман Каплун, предс.; Рафаїл Остапчук, секр.

ФОРД СИТІ, ПА. Тов. Зап. Січ, від. 63, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що піврічний мітинґ відбудеся в неділю, дня 21-го червня, о год. 1-ій пополудни. Обовязком є кождого члена явитися на мітинґу, щоб почути звіт каси Тов. і майна дому Тов. Зап. Січи. — Мик. Теплий, предс.; Ст. Шанайда, кас.; Волод. Шостачко, секр.

ВІЛКС БЕРИ, ПА. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 223, повідомляє своїх членів, що піврічний мітинґ відбудесь в неділю, 21. червня, о годині третій пополудни в гали церковній під ч. 635 N. River St. Проситься всіх, щоби прибути на мітинґ [illegible]

БРІЧПОРТ, ПА. Бр. св. Михаїла, від. 15, повідомляє всіх членів місцевих і позамісцевих, що піврічний мітинґ відбудесь 21. червня, в неділю, о 2-ій години пополудни, в гали церковній, 1 Ford St. Проситься всіх членів явитися на мітинґ, бо є важні справи до полагодження. Неявившийся член заплатить 50 ц., а урядник 1.00 кари. — М. Козак, предс.; М. Вівчарик, кас.; Семко Козак, секр.

ІСТОН, ПА. Тов. ім. Богдана Хмельницького, від. 137, повідомляє своїх членів, що піврічний мітинґ відбудеся в неділю, дня 21. червня, о годині 1-ій пополудни. Всі члени мають явитися, бо будуть важні справи до полагодження. Неявившийся член заплатить долара кари, а урядник 2. дол. — Ів. Милмук, голова; Андрій Васлик, кас.; Мирон Загоройко, секр.

НАЗАРЕТ, ПА., ПЕН АЛЛЕН. Бр. св. Димитрія, від. 95; повідомляє своїх членів місцевих і позамісцевих, що піврічний мітинґ відбудеся в неділю, 21. червня, о другій год. пополудни, в домі Матвія Романишин при улиці Пенн Ален. Присутність кождого члена конечна, позаяк є важні справи до полагодження. Таксамо довгуючі члени мають прийти і вирівнати свої залеглости, інакше будуть суспендовані. Будесь принимати нових членів до Бр. і У. Н. С. без вступного. Тож користайте з нагоди і приведіть нових кандидатів, покажіть свою любов і подбайте о добро нашої організації У. Н. С. При сім буде вибір декотрих урядників задля браку старшх урядникам. Неявившийся член заплатить кару після ухвали членів. — Тимко Гурин, секр.; Іван Чорній, предс.; Юрко Горута, кас.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. Бр. св. О. Николая, від. 104, повідомляє членів, що піврічний мітинґ відбудеся в неділю, 21. червня, точно о год. 3-ій пополудни. Проситься всіх членів на сей мітинґ, бо є до полагодження дуже важні справи. Неявившийся член підлягає карі 50 ц., а урядник 1.00. Н Мисак, секр.

ЕКСПОРТ, ПА. Бр. св. Василія, від. 101, повідомляє, що піврічний мітинґ відбудеся в неділю, 21. червня під ч. 26-тим о 2-гій годині пополудни. Обовязком є кождого члена місцевого і позамісцевого явитися, бо маємо важні братстві справи до полагодження. Неявившийся член заплатить кар 50 ц., а урядник 1.00. — Андрій Кривачич, предс.; Савка Мацевка, секр.

ЛІТЛ ФОЛС, Н. Й. Тов. Зап. Січ., від. 330, повідомляє своїх членів місцевих і позамісцевих, що піврічний мітинґ відбудесь в неділю, 21. червня, о 2-ій годині пополудни в гали Івана Конікевича, 401 Ани Стр. Проситься кождого члена явитися, бо котрий неявиться буде караний 50 ц., а урядник 1.00. — Д. Швайковський, предс.; І. Колковський, кас.; Т. Стрнек, секр.

СТАМФОРД, КОНН. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 350, подає до відома своїм членам і членицям, що піврічний мітинґ відбудетьяс в неділю, 21. червня, точно о год. 2-ій пополудни, в гали церковній. Проситься всіх членів явитись на сей мітинґ. Неявившийся члена на піврічнім мітинґу буде караний після статута. Будесь принимати нових членів до Бр. і У. Н. 8. без вступного. — О. Грицишин, предс.; Й. Тирчик, кас.; Дм. Креницький, секр.

АЛЛЕНТАВН, ПА. Бр. св. Хрх. Михаїла, від. 147, повідомляє всіх своїх членів місцевих і позамісцевих, що піврічний мітинґ відбудеться дня 21. червня, о год. 2-гій пополудни в неділю, в гали парафіяльній, 803 Front St. Проситься всіх членів, щоби на сей мітинґ прибули, бо є важні справи до полагодження. Неявившийся член буде караний після прав статута. Проситься довгуючих членів вирівнати свої залеглости, бо впротивнім разі будуть суспендовані. — Ст. Мельничук, предс.; Ів. Заяць, секр.; В. Ракочий, кас.

ПАСАЙК, Н. ДЖ. Бр. Івана Хрестителя, від. 97, повідомляє, що місячні збори відбудуться в галі церковній на Вен Бюрен ул., о годині 1.30 попол. 21. червня. Проситься всіх членів явитися на збори і вирівнати свої місячні вкладки. — М. Табачук, секр.; М. Прихан, предс.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. Повідомляється членів Тов. ім. Ів. Франка, від. 83, що мітинґ відбудеся в неділю, 21. червня, о годині 1-ій пополудни. Хто не вирівнає своїх залеглих вкладок буде суспендований. — Р. Карбівник, секр.

БЕНВУД, В. ВА. Бр. св. Йосифа, від. 157, повідомляє своїх членів, що піврічний мітинґ відбудеться 21. червня, в неділю, в гали церковній на 42 улиці, о годині 2-ій пополудни. Проситься всіх членів явитись на сім мітинґу, бо маємо богато важних справ до полагодження; будеся вибирало новий уряд і будесь принимати нових членів без вступного до У. Н. Союза. Неявившийся член заплатить 50 ц., а урядник 1.00 кари. Проситься довгуючих членів вирівнати свої залеглости, бо впротивнім случаю будуть суспендовані. — Д. Косар, предс., Т. Колиба, кас.; Д. Стрілецький, заст. секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. Отсим повідомляється членів Бр. св. Георгія, від. 239, що піврічний мітинґ відбудеться в неділю, 21. червня, зараз по Службі Божій, в гали Т. А. Горожан, під ч. 847 Н. Франклин ул. Проситься кождого члена явитись, бо є дуже важні справи до полагодження. Довгуючі члени хай вирівнають свої вкладки, бо в противнім разі поступиться з ними після статута У. Н. С. Родимці! Котрі ще не вписались до У. Н. С. най прийдуть на сей мітинґ, а будуть приняті без вступного. Користайте з нагоди, бо се послідний місяць, в котрім принимаєсь без вступного. — Ів. Хмелик, предс.; Ів. Писечко, секр. А. Тоганчик, кас.

СПРІНҐ ВАЛЕЙ, Н. Й. Тов. Просвіта, від. 18, повідомляє своїх членів, що піврічний мітинґ відбудеся в суботу, дня 20. червня, о годині 8-ій вечером. На сей мітинґ кождий член має прибути, бо є деякі важні спарви до полагодження. Неявившийся член заплатить кару 50 ц., а урядник 1.00. — А. Камінський, предс.; С. Москаль, кас.; К. Ільків, секр.

НАРІСТАВН, ПА. Бр. св. Володимира, від. 105, повідомляє своїх членів, що піврічний мітинґ відбудеся дня 21. червня, в Гали Укр. Громади, 2061 Роуан ул., о годині 3-ій пополудни. Проситься всіх членів прибути на сей мітинґ, позаяк є богато справ до полагодження. [illegible]

ВИЛКСБЕРИ, ПА. Бр. св. О. Николая, від. 99, повідомляє своїх членів, що піврічний мітинґ відбудеться в неділю, зараз по Сл. Божій, дня 21. червня, в гали церковній. Проситься всіх членів прийти на сей мітинґ і вирівнати свої довги. Контрольна комісія здасть своє справоздание за пів року і будуть інші важні справи до полагодження. Неявившийся член на мітинґу заплатить 50 ц., а урядник 1.00 кари. — Вас. Гнатів, предс.; Петро Герман, секр.

ВЕСТ ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. Згода, від. 62, повідомляє, що піврічний мітинґ відбудеся в неділю, 21. червня, точно о год. 3-тій пополудни, в гали Укр. Нар. Дому, 6177 Гленмор Евню. На порядку нарад є важні справи до полагодження. Контрольори будуть здавати звіт з пів року діводства. Неявившийся член підлягає карі 1 дол., а урядник 2 дол. — К. Кропевницький, предс.; О. Турінець, секр.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. Тов. Любов, від. 370, повідомляє своїх членів і членниць місцевих і позамісцевих, що мітинґ піврічний і місячний відбудеться в неділю, 21. червня, зараз по Сл. Божій, в гали церковній, 127 Парк ул., о год. 10.30 рано точно, прошу це затямити. Зміна зайшла з причини, що Центральний Комітет уряджує Пікнік в сучен парку тої самої неділі, з котрого дохід відошлесь для сиріт і інвалідів в старім краю. По мітингу проситься всіх членів з фаміліею на пікнік, позаяк це знано вам, що і наше Тов. є разом в сім Центральнім Комітеті, котрий несе поміч старому краєві. Дальше пригадується, що Конвенційна кампанія кінчиться цего місяця, если котрий член має нового кандидата що хотівби вступити до У. Н. С. без цента оплати вступу, то просимо припровадити на мітинґ. — Мих. Довгий, предс.; Н. Хабінець, секр.

ГАРТФОРД, КОНН. Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 277, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що піврічний мітинґ відбудеться в неділю, 21. червня в гали на Клинтон стріт де і завше. Проситься членів конечно явитись на той мітинґ, бо маємо важні справи до полагодження, як рівнож секретар здасть фінансовий звіт. Відтак буде вибір ширшого комітету, котрий би занявся роботою на пікніку дня 28. Будуть і инші важні справи. Неявившийся член підлягає карі. — С Курило, секр.

СКРЕНТОН, ПА. Тов. Вільна Україна, від. 176, подає до відома, що місячні збори відбудуться в суботу, 20 червня, о год. 7.30 вечером, в льокалі Ур. Гр. Клюбу, 103 S. Main Ave. Проситься членів, щоби явитись на сі збори на означений час. — Р. Рубльовський, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. „Зоря", від. 69, подає своїм членам до відома, що місячний мітинґ відбудеся в суботу, 20-го червня, о годині 7.30 вечером, в гали У. Н. Дому, 217 Іст 6-то ул. Пригадується членам, що мітинґи відбуваються що третя субота, а не четверта, як було попередно. — Ів. Ковбасник, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. ім. Ів. Франка, від. 269, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 20. червня с. р. точно о годині 7.30 вечером в гали тов. Василя Луди. Обовязком кождого члена явитися, бо суть важні справи до полагодження. Рівночасно прогадується Українцям, котрі замешкують на Вест енні, що ми принимаємо нових членів до Тов без вступного таксамо як і до У. Н. Союза, се остатний місяць без вступного, отже добра нагода, просимо приступати. Неявившийся член або урядник платить кару після статута. — В. Швець предс.; С. Соколовський, секр.

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 73, повідомляє своїх членів, що піврічний мітинґ відбудеся в неділю, дня 21. червня, о першій годині пополудни. Будуть важні справи до полагодження. Справоздане касове за пів року. Член щоби приходили всі як один, як звичайно буває. Довгуючі члени щоб вирівнали залеглі вкладки до Тов. коли того не зроблять того місяця то будуть суспендовані. — Н. К., секр.

ҐРІНПОЙНТ, БРУКЛИН, Н. Й. Укр. Тов. Дністер, від. 310, повідомляє своїх членів, що піврічний мітинґ відбудеться дня 21. червня, точно о год. 5-ій пополудни в домі 177 Green St. Обовязком кождого члена прийти і вирівнати вкладки до Тов. і У. Н. С. Взиваєсь членів, щоби кождий старався припровадити хоч одного нового члена до Тов. і У. Н. Союза, бо вступ буде вільний, тож користайте з нагоди і вступайте до запомогової організації, щоби не було колись запізно. — М. Федас, предс.; Вас. Сенишин, секр.

ЙОНКЕРС, Н. Й. Тов. Подільська Січ, від. 8, подає до відома, що мітинґ буде в неділю, 21. червня, о 2-ій год. по обіді, в гали кУр. Ситизен Клоб, 17 Washington St. Просимо всіх членів прибути на сей мітинґ бо будеться відбирати фотографію всіх членів Товариства. Неявившийся член заплатить кари два доляри, а урядник 5 долярів. Коли кождий член буде приходити на мітинґ та буде знати і чути, які ухвали заходять на мітинґу для добра і розвитку Т-ва, так жаден член не буде нарікати і не скаже, що я не був на мітинґу, я не зав, і не буде нарікати на урядників, що в тім винуваті, бо урядники нічого подібного не роблять без дозволу членів і ухвали, яка заходить на кождім або декотрих мітинґах. Знаєте, що Т-во є для всіх його членів, а не для одиниць. Так всі повинні дбати о добро і розвиток Т-ва. — В. Мадзій, предс.; С. Пилипишин, секр.

КАРНЕҐІ, ПА. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 384, подає до відома своїм членам, що піврічний мітинґ відбудеся дня 21. червня, в гали парафіяльній на Jenn St. Проситься всіх членів місцевих і позамісцевих, щоби явилися на сей мітинґ, бо є важні справи до полагодження. Довгуючих членів взиваеться вирівнати свої залеглости, в противнім разі будуть суспендовані на слідуючім місяць. — Ів. Стехна, предс.; Д. Яворський, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Бр. св. Володимира, від. 130, повідомляє всіх своїх членів місцевих і позамісцевих, що місячні збори відбудуться в суботу, дня 20. червня с. р. точно о годині 8-ій вечер, в Укр. Нар. Домі, 217 Іст 6-та ул. На сі збори обовязком є кождого члена явитись, бо суть важні справи до полагодження. Неявившийся член підлягає карі після ухвали. — І. Солтис, [illegible]

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. Отсим повідомляється членів Тов. Тараса Шевченка, від. 42, що піврічний мітинґ відбудеться в неділю дня 21. червня, о год. 2-гій пополудни під ч. 237 Hope Ave. Проситься всіх членів прибути на сей мітинґ, бо суть важні справи до полагодження, а то: справоздание контрольої комісії, вибір менаджера і робітників на пікнік, котрий відбудесь дня 12-го липня, роздание тикетів до продажи на пікнік і т. и. Неявившийся член або урядник заплатить кару після статута. — В. Лелет, голова; О. Свитак, писар.

КЛІВЛЕНД, О. Сестр. Неп. З. Пр. Д. Марії повідомляє своїх членкинь, що місячний мітинґ відбудеся дня 21. червня, в неділю, о годині 2-ій пополудни, у домі закупленім парафією на школу. Проситься всіх членкинь прибути на мітинґ і вирівнати свої належитости. Повідомляється, що будесь принимати без вступного до Сестрицтва і У. Н. С. Тож старається сестриці після можности припровадити хоч по одній новій членкині. — Олена Кульчицька, секр.

ОПОВІСТКА.

На зміну і доповнення моїх попередних оповісток в „Свободі", повідомляю:

1) Доручень на купівлю землі або ґрунтів в Флориді на суму меньшу од $1000, я не приймаю.

2) Хто дає таке доручення, мусить одночасово вислати на мою адресу ¼ суми, на яку він хоче зробити закупку, і нотаріяльну довіреність (необмежену) на цю справу на моє імя.

3) На листи з загального характера запитами про Флориду я не відповідаю; — одсилаю цікавих до істнуючої літератури. По змозі буду описувать свої спостереження в „Свободі" для загального вжитку укр. громадянства. На повторення цього в окремих листах не маю часу.

3) Доручення на огляд і оцінку певних участків землі приймаю. За огляд участка в районі 25 миль навкруги Міямі рахую $25. За огляд участків в инших районах $50 за день подорожі або огляду. Хто дає таке доручення мусить наперед присла..... гроші.

MICHAEL TYMOFIEW,
Ojus, Fla.

ЖАРТИ

Що Жид, то злодій.

Продав чоловік воли, вийшов за місто й сів на паку під крайний дім. Вздрів жидок у нього гроші, але ніяк відобрати. Взяв собі жидок камінь і лiскових орiхів і цвяхів і товк на паці горіхи. Притягнув до себе хлопський кожух і прибив цвяхом до паки. Як хлоп оглядався, то він товк горіхи, а як ні, то бив цвяхи в кожух. Вхопив жидок гроші в хлопа й далі тікати. Хлоп схопився здоганяти та за ним тягнулася пака, що була прибита до кожуха. А хлоп роздягнувся, кожух лишив, далі жидка доганяти. І жидка не здогонив, а як вернувся, то й кожуха не застав.

Пішки.

Мав хлоп одного коня, а жид мав другого. Запрягли обох до одного воза, поїхали до Бучача. Як жидівський кінь ослаб, хлоп його випряг, аби йшов за возом дурно. А жид з хлопом сварився: Ну, то твій, хлопе, кінь буде їхав, а мій пішки йшов?

Пані: Марино, як дитина не схоче заснути, принесіть її до мене, я щось заспіваю їй до сну.

Служниця: То нiщо не поможе, прошу пані, я вже й цим грозила дитині.

ВСЯЧИНА.

В 96-МУ РОЦІ ЖИТТЯ РОЗВІВСЯ 27 РАЗІВ.

Такий рекорд осягнув не Американець лише Єгиптянин Кгаміс Могамед Клярабі. Але цей охочий до подружого життя чоловік не впровадив відразу до гарему 27 жінок. Він женився і розводився, а тепер із 28-ою вже щасливо живе — хоч ще не знати на як довго. Має щось пятьдесять дітий, наймолодшому щойно шість літ. Самомуж Клярабі тепер 96 літ. „Я щиро любив усі мої жінки — признався Клярабі справоздавцеві одної париської ґазети — але хоч цілих 70 літ зужив я на те, щоби зрозуміти жінку, воно не вдалося мені. Щоправда всі розводи вплинули добре на моє здоровля. Продовжили мені молодість."

ВИНАЙШОВ МАШИНУ ДО ЗАШИВАННЯ РАН.

В місті Рааб (на (Мадярщині) д-р К. Пец винайшов машину до зашивання ран. Мають її вживати при операціях. Хірурги признають їй велику вартість, кажуть, що машина зашиває далеко скорше й ліпше й гигієнічнійше як лікарська рука.

ЗВІРЯТА З ПЕРЕД 30 ТИСЯЧ ЛІТ.

Трієстенські ґазети повідомляють: Підчас розкопок задля побудування залізниці, в Адельсберґській печері натрапили на знахідки великої історичної вартости: зуби слонів, черепи гієн, щоки леопардів, кости великанського птаха і печерського ведмедя. То кости звірят, які, тому трицятьтисяч літ жили в Карсті. Розкопки ведеться дальше.

ДИВНИЙ НАГРОБНИЙ НАПИС.

У Мадриді померла 73-літня жінка Марія Феліпа Зоріня Алябар. У завіщанні записала майже все своє майно й дохід із продажі дорогоцінностей і дібр на оснування добродійного товариства, що „перетрівало би століття." Відсотками мають розпоряджати епископ, ректор медичного факультету у Мадриді й инші. Жінка не була вбога, а розпорядила, щоби її дім продати за 600 тисяч пезет, брилянтовий нашийник за 30 тисяч пезет а що найбільше за один міліон нашийник із 16-го або 17-го століття, ковтки і т. д. Найцікавійший у завіщанні є уступ, який має бути напис на її нагробнику. Золотими буквами має бути виписано: „Тут спочивають тлінні останки найщасливійшої жінки на світі. Жила самітна і умерла самітна, бо втратила родину. Коли память не є забуття, то навіщо згадувати її ймення? Моліться за її душу."

ОСТАННІ НЕВІЛЬНИКИ?

В англійському парляменті представник уряду повідомив, що нарешті під англійським прапором нема вже ніде невільників. Але що дійсно до недавна в Індіях були невільники, це дуже збентежило англійську громадську думку. Магараджа Непалю, незалежний князь у англійських домініях, мав 50 тисяч невільників. І треба було цілі літа переговорювати, заки англійському урядови вдалося наклонити князя, увільнити цих невільників. В дійсности доля цих індійських невільників не була дуже страшна, — головнож у порівнанні з т. зв. „викинутими (виключеними) кастами", які є ще в індійському населенню. Тому теж Англія не хотіла вжити репресій супроти магараджі Непалю. Бо Непаль то важна звязкова держава Індій, яка важну ролю відграє у індійських цілях Англії. Магараджа прибув до Лондону й переговорював з англійським урядом у справі невільників. Переговори увінчались успіхом.

ЩО РОБИТИ В ПРИПАДКАХ КОНВУЛЬСІЙ.

Коли дитина має конвульсії (корчі), то негайно треба закликати лікаря. Посилаючи по нього чи телефонуючи, йому, дати йому знати, в нім справа, щоби поспішився і знав, що з собою взяти. Поки лікар прийде, зробити горячу купіль і вложити до неї дитину. Вода повинна бути горяча, та не за горяча, щоб дитина не попарилась. І, звичайно, треба уважати, щоб в судорогах не пірнула в воду з головою.

В дітей такі конвульсії трапляються часто і виглядають страшно, і в кождім випадку треба як найшвидше дати ту першу поміч і закликати лікаря. Одначе не треба думати, що це якась особлива й тяжка слабість. Конвульсії є звичайно тільки симптомом (познакою) слабости або фізичного недомагання. В дітей може їх викликати навіть якась дрібна причина: перестрах, нестравність, хробаки, тощо. Бувають вони при кірі, шкарлятині та инших дитячих слабостях. Хороби з високою температурою, які в дорослих осіб дають знати себе мороженням, в дітей нераз починаються від конвульсій. Также після деяких заразливих слабостей можуть траплятися припадки конвульсії.

В дорослих людий конвульсії можуть спричинити слабости нирок та деякі комплікації в жінок підчас вагітности. Характеристичні вони также для гидрофобії (скаженини). Але найчастійше причиною є епілепсія (чорна неміч). Та тільки лікар може розпізнати такі епілептичні конвульсії (перепадки) і лічити ту слабість, що їх спричиняє. Всякі домашні і „патентові" ліки не тільки нічого не поможуть, але й можуть бути небезпечні для здоровля.

Коли в дорослої людини трапиться такий атак з конвульсіями, то передівсім не треба тратити голови, зараз закликати лікаря і поки-що самому помогти слабому скільки можна. Та перша поміч мусить обмежитися до того, щоби передівсім положити його так, щоби не міг заподіяти собі ніякої шкоди. Найліпше власне положити його горілиць на землі; з постелі чи з лавки міг би в судорогах перекинутись і покалічитися. Розіпняти йому одежу на шиї і на грудях, щоби легко міг дихати і зрештою лишити його в спокою, поки прийде лікар, тільки добре придивлятись, в яких частинах тіла найсильніші атаки, як довго тривають і т. и., щоби можна докладно розповісти лікареви й улекшити йому першу діягнозу.

Одначе ще важнійше те, чого не треба робити, щоби хорому ще гірше не зашкодити. Отже передівсім не зливати йому лиця водою і не давати вдихати ніяких міцних ароматів, бо може задушитись. Коли пацієнт непритомний, то не вливати йому в уста ніяких ліків, бо можна йому тяжко зашкодити, якщо медицина не попаде туди, куди треба. Ліки, котрі мають справжню вартість і можуть помогти, повинен застосувати тільки лікар. Не дати пацієнтови за скоро встати; зачекати, поки прийде лікар.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.